

Etisk refleksjon i praksisgruppe på nett

Underveiserfaringer fra et prosjekt ved Avdeling for sykepleie, Diakonhjemmet høgskole støttet av Norgesuniversitetet.

Mandag 30. august 2010

Reidun Lid og Liv Thorhild Undheim

Prosjekt praksisgruppe på nett

Hensikt med praksisgruppe på nett:

- Erstatte heltidsstudentes fysiske gruppemøter med asynkrone nettmøter for deltidsstudenter som bor spredt geografisk
- Tilrettelegge for gruppefellesskap, interaktivitet og samarbeidslæring
- Mer fokus på forholdet student – student enn lærer - student

Intervensjon i 2 grupper i 8 ukers sykehjemspraksis i 1.studieenhet

Hva er likt:

Studenter fra samme kull som skal:

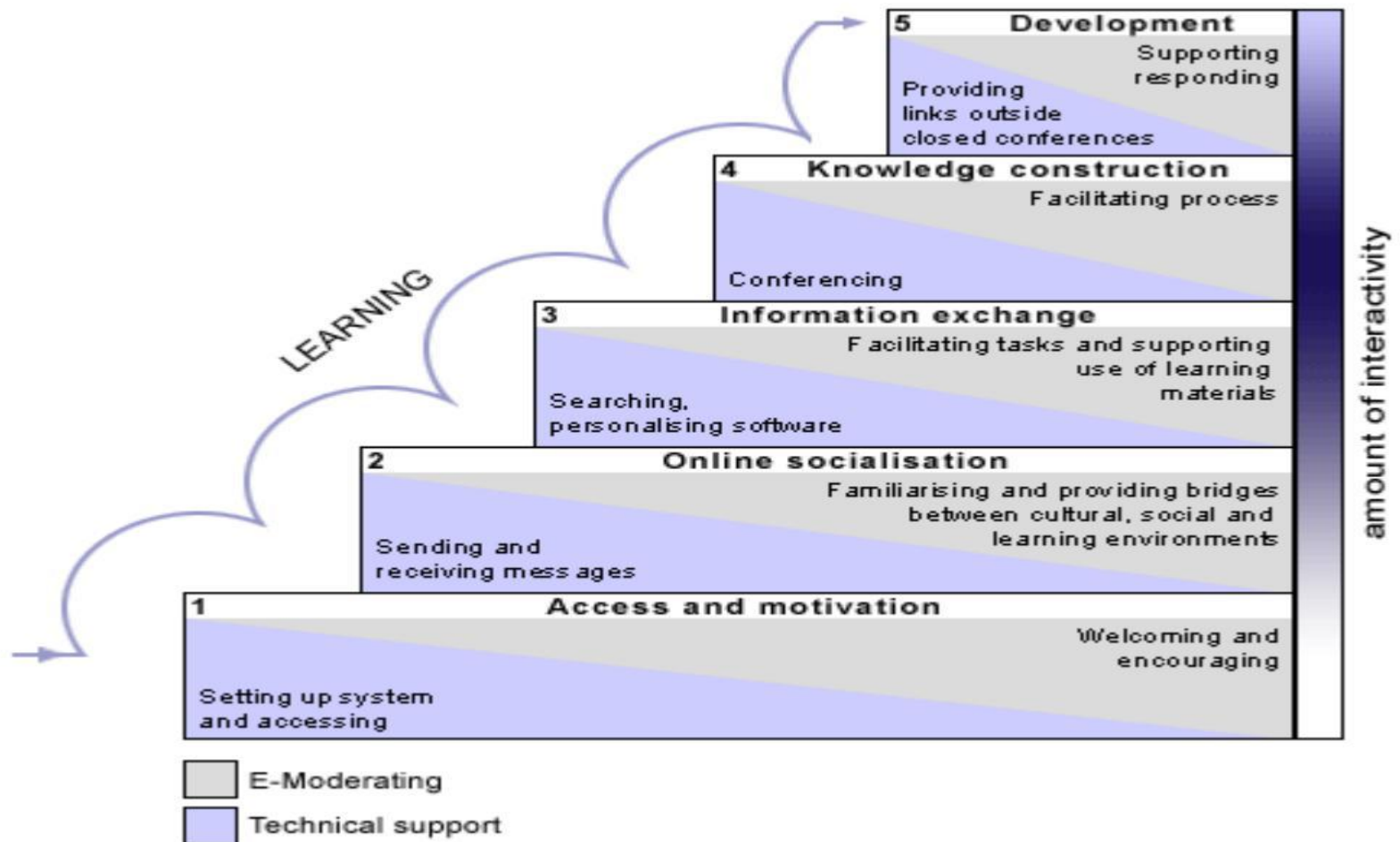
- understøtte og drive sin individuelle læringsprosess ved å jobbe interaktivt i nettgrupper gjennom hele bachelorstudiet
- bestå praksisperiode med like læringsaktiviteter og vurderingsformer.
- like, standiserte IKT-leksjoner og tidsrammer

Hva er ulikt:

Ulike studenter

Ulike veiledere (e-moderators)

Interaktivitet i grupper på nett

Etisk refleksjon

Studentenes forhåndskunnskaper: Yrkesetiske retningslinjer, etiske prinsipper, Helsepersonelloven, Pasientrettighetsloven

Asynkront møte om etisk refleksjon over 1-2 uker i siste del av praksisperioden

Del 1) Erfaringsdeling og gi respons til hverandre

Alle 8 studenter skrev en refleksjon over en etisk utfordring de hadde erfart i praksisperioden og gav hverandre respons

Del 2) "Å bli klokere i fellesskap"

Diskusjon og felles refleksjon over de 8 etiske utfordringene.

Løkensgard Hoel om skriving som støtte i læringsprosessen

Løkensgard Hoel viser til Vygotskys poengtering av språket som støtte for tenking og problemløysing: "Thought is not merely expressed in words, it comes into existence through them"

*"Tanken blir gjort eksplisitt når den blir uttrykt gjennom språket. Spesielt blir **skrivning** sentralt i tenke- og læringsprosessen. Gjennom skriving kan etterspore tanken, leite han opp att, utvikle han vidare"*

(Løkensgard Hoel i Fritze et al (2003 s.59))

”I en nettbaserat dialog kan deltagarna ”tala” til ”punkt”, lyssna på hela yttrandet talaren gör och formulera ett svar i lugn och ro utan att kanna tidspress från øvrige deltagarne i dialogen eller av andre ytre faktorer som till exempel att lektionstiden snart er slut. Møjligheten til refleksjon påverkar dialogen.”

(Malmberg 2004, sitert i Mattson 2008, 43)

- Mattson, A. (2008). Flexibel utbildning i praktiken : en fallstudie av pedagogiska processer i en distansutbildning med en öppen design för samarbetslärande. Gøteborg: Gøteborgs Universitet

E-tivities = interaktive læringsaktiviteter

5 huskereglar for e-tivities:

De skal gi

- Ei liten mengde informasjon, en invitasjon eller en utfordring (the 'spark')
- Invitasjon til den enkelte student om å gi et bidrag på nettet (online contribution)
- Invitasjon til interaktiv deltakelse, som å gi respons på andre bidrag
- Oppsummering og tilbakemelding fra en e-moderator
- Alle instruksjoner i en enkel beskjed på nettet, inkludert detaljer som **hensikten**, **oppgavene** og kriterier for hvordan en skal gi **tilbakemelding**

(Salmon 2006)

ETISK REFLEKSJON

Etisk utfordring

Aktivitet

Anonymisere

Etisk utfordring

I sykehjemspraksis møter du sårbare mennesker.

Kanskje du har opplevd noen situasjoner som særlig etisk utfordrende?

ETISK REFLEKSJON

- Etisk utfordring
- Aktivitet
- Anonymisere

Aktivitet

Hensikt: Denne oppgaven er ment som en hjelp til å se etiske utfordringer, til å beskrive dem og lære ved å dele dem med andre. Målet er å utvikle en sterkere etisk bevissthet.

Oppgave: Gi en beskrivelse på ca 1/2 side av en opplevelse eller situasjon fra sykehjemspraksis som du opplevde som etisk utfordrende. La det komme fram i fortellingen hvilke tanker du gjorde deg i situasjonen. Du leverer beskrivelsen din i **forum 5** inne tirsdag kl. 0.00 i praksisuke 6. Du merker den med navnet ditt.

Eksempel: Laila - etisk utfordring

Respons: Gi respons til minst to av dine medstudenter ved å stille spørsmål som kan hjelpe dem videre i de etiske utfordringene de står i.

Pass på at alle får respons!

Noen hovedtema fra de etiske refleksjonene

- **Å være vitne til uetisk praksis**
- **Hva er handlingsalternativ når etiske prinsipper står mot hverandre?**
- **Hvordan komme videre i den etiske refleksjonen fra følelsesmessige reaksjoner?**

Studentene gav respons til hverandre

Fra en etisk refleksjon:

Det virker som om de har en holdning at er pasienten dement, og ikke klar og orientert så gjør det ikke noe om de gjør narr av de, fordi de forstår ikke uanset 😞 Jeg synes dette blir veldig galt, og stritter i mot alt jeg tenker. Jeg synes dette er forferdelig, og setter meg inn i situasjonen, både til pasienten og pårørende. Hadde det vært min gommo som satt der på gulvet ville jeg blitt rasende på pleierne viss jeg hadde vist dette.

1.respons.

dette var helt hjerteskjærende å lese!!gjør helt vondt i hjerterota sånne mennesker skulle ikke fått lov til å jobbe i helse vesenet

Studentrespons fra følelser til utveksling av kunnskap

2.respons:

Historien din rørte meg virkelig innerst inne. Jeg kjenner jeg får helt vondt i magen av det du har opplevd på praksisplassen din.... Jeg fatter ikke at det er mulig å oppføre seg sånn mot NOEN. De gamle fortjener å bli behandlet med godhet, omsorg og respekt, ellers har vi ingenting å gjøre på en slik arbeidsplass! Jeg blir lei meg av å høre historien din, men den er så viktig! Tusen takk for at du delte den med oss andre.

Det står i oppgaven at vi skal stille spørsmål til notatene, så jeg spør: Er det noe mer du kunne gjort i denne situasjonen ?

3.respons:

Å oppføre seg sånn er fomeg utrolig respektløst og ønsker at det aldri hadde skjedd. Opptatter det hele som at de hvertfall ikke var bekymret for om pasienten kunne ha skadet seg. Det ble ikke utført forsvarlig helsehjelp etter paragraf 4 i helsepersonelloven. (omhandler krav til forsvarlighet.) Med tanke på sykepleiernes yrkesetiske retningslinjer var det mange som ble brutt.

Eksempelvis: 1.1 -spl.skal ivareta en helhetlig omsorg for den enkelte pasient.

1.4 - spl.beskytter pasient mot krenkende handlinger.

3.2 - spl.har ansvar for å anvende de yrkesetiske retningslinjene

i sitt arbeid.

Del 2) Å bli klokere i fellesskap

Hensikten med denne oppgaven er å undre seg i fellesskap , få nye ideer og hjelpe hverandre til bruke pensumstoff til å tenke systematisk om etisk utfordrende situasjoner.

Oppgaven er at du skal lese de andres beskrivelser og bidra i diskusjonen om etiske utfordringer i **forum 5**. Diskusjonen går fortløpende i forum i løpet av praksisuke 6 og 7. Husk å gi dine bidrag tydelige titler med navn eller tema, slik at det er lett å finne tilbake til dem.

Diskuter: I en beskrivelse av en etisk utfordring ligger det ofte utfordringer på mange plan.

*Hvilke type problemstillinger ser du etter å ha lest alle refleksjonsnotatene?
Diskuter hvordan det er mulig å møte eller forholde seg til disse utfordringene. Trekk gjerne inn kunnskap fra pensum som kan være til hjelp.*

Veileder går inn i diskusjonen når hun ser behov for det

Eksempel på dialog i en "tråd" for en etisk refleksjon

Respons!

Flott refleksjon! Det er som du sier Rita at en må jobbe ut fra hva pasientens ønsker og så lenge han er klar og orientert må en vel jobbe ut i fra det!!

Når du sier at dette skaper splid i personalgruppa så tenker jeg splid om hva da? At faktisk noen gjør jobben sin og bruker tid på å motivere og oppmuntre pasienten og at noen ikke gidder å gjøre den innsatsen som må til for å få pasienten opp!!!

Ta saken videre du. Rita så skal du nok se at det er noen som blir litt satt ut vis du sykepleiefagelig stiller noen spørsmål rundt dette! Hvem tror du da vil svare deg??? De som hjelper og motivere eller de som ikke gidder.....

Marianne

lagt inn 26.11.2009 17:44

[Svar med sitat](#) [Rediger](#) [Slett](#)

For å svare deg Marianne. Spliden oppstår fordi pasienten oppfatter de som lar han ligge som snille pleiere, de blir igjen oppfattet som de som ikke klarer jobben sin. De som tar han opp blir fort de slemme, men får til gjengjeld som de som får gjort jobben sin. Mht. autonomiprinsippet så burde pasienten kunne avgjøre dette selv. Jeg synes det er flott at en mann som har ligget i et halvt år er oppe og går igjen, men det koster han mye. I går skjedde det at han ble pushet hardt til å gå på badet med EN pleier. Han falt og ble veldig sint, ville ikke ha mat eller noen inne hos seg etterpå. Ikke-skade prinsippet ble da ikke fulgt. Jeg skjønner at pasienten synes det er flott å kunne gå igjen og at han har fått andre mål og forventninger, men en må være realistisk overfor han og ikke rosamale tilstanden så. Han er en mann på 97 år og han burde få mindre forventningskrav enn det han har nå. Ved å stille ned krava til han og snakke om hans egne mål og de dagene han sier beina ikke virker så skal han bli hørt. Når han sier han ikke hører så skal han bli trodd. Hna får lite kreditt for dette i og med at han ikke er i samme forventete tilstand hver dag. Noen pleiere sier han "faker" og at han klarer å gå hvis han vil og at han hører hvis han vil.

lagt inn 27.11.2009 10:52

Respons!

Det er noe med det å finne passe balanse med alt! du sier han er 97 år og det er jo en høy alder og en kan vel ikke forvente alt, men en merker vel sikkert på pasienten om han selv med litt oppmunting ønsker å komme seg opp eller ikke. Pasienten må bestemme sjølv! Jeg mener en må jobbe her og nå og tenke fra dag til dag. Jeg har erfart den siste uka hvor fort eldre mennesker når de blir syke og får en infeksjon hvor fort situasjonen forandrer seg fra en dag til en annen. Du er så flinkt, Rita!

sist oppdatert 27.11.2009 11:05

Forts. eksempel på dialog i en "tråd" for en etisk refleksjon

interessante etiske vurderinger- liv th

[Svar med sitat](#) [Rediger](#) [Slet](#)

Her bruker dere de etiske prinsippene godt! 🙌 Det gir tyngde til argumentasjonen. Er det noen lovparagrafer som er utpreget relevante her?

adventshilsen

Liv Th

lagt inn 08.12.2009 09:28

[Svar med sitat](#) [Rediger](#) [Slet](#)

I forskriften om kvalitet i pleie og omsorgstjenester står det at kommunen skal sikre brukere å oppleve selvstendighet og muligheten til styring av eget liv. Når jeg ser i kvalitetshåndboka til Hol kommune så er det eneste som passer inn i punkt 9: at personalet i avdelingene skal vise respekt for pasientens valg i forhold til det å være/ikke være sosial og at dette kan variere hos enkelte. Men egentlig handler det ikke om å være sosial eller ikke mener jeg, fordi det er dagsformen hans som er forskjellig fra dag til dag. Jeg tenker hvis det blir lagt en tiltaksplan der det går fram at han har svingende dagsform fysisk og at det blir tatt hensyn til det hver dag, så blir han respektert og i tillegg ikke unødvendig sengeleggende fordi det står at han ønsker å holde senga, fordi det har han gitt uttrykk for iblant. Da vil han kanskje oppleve å bli respektert og oppleve selvstendighet.

lagt inn 08.12.2009 18:28

ja-Liv Th

[Svar med sitat](#) [Rediger](#) [Slet](#)

Flott. Jeg synes ditt forslag til løsning høres fornuftig ut.

Så har vel denne mannen rett til å nekte å ta imot helsehjelp? For jeg går ut fra at han har full autonomi, slik jeg tolker din beskrivelse av situasjonen.

hilsen

Liv Th

lagt inn 09.12.2009 08:26

Nok et eksempel på lærerrespons

Lærer: For at jeg skal forstå hvordan du tenker når det gjelder bruk av etiske prinsipper- prøv å legg loven litt til side. Om den ikke var der, hva ville bruk av de ulike etiske prinsippene (4-prinsippsetikken) angi av handlingsalternativer i situasjonen? Er alle prinsippene relevante- hvis ikke, behøver du ikke bry deg med dem.

Er det noen av de yrkesetiske retningslinjene (fra NSF, 2007) som du kan støtte deg til?

Student: Nå får jeg prøve meg på etiske prinsipper. I dette tilfellet blir det Ikke-skadeprinsippet og velgjørenhetsprinsippet som går hånd i hånd. Autonomiprinsippet - enhver person er ukrenkelig, har iboende verd er selvfølgelig aktuell.

Når det gjelder NSF's yrkesetiske retningslinjer for sykepleiere sier de : 5.3 Sykepleieren melder fra og/eller varsler når pasienten utsettes for uforsvarlige eller kritikkverdige forhold. Lojalitet til arbeidsstedet skal ikke hindre dette. I dette tilfellet var det et kritikkverdig forhold. 2.1 Sykepleieren sørger for at pårørendes rettigheter blir ivaretatt. Det var svikt også på dette området.

Om å gi og få respons

” at i løpet av veldig kort tid så begynte folk faktisk å komme med litt konstruktiv kritikk. Til å begynne med var det bare ”kjempebra!” [latter] Men etter en liten stund så skjønte alle.. så ble alle mye flinkere til å fortelle at ”kanskje du skulle prøve det eller kanskje du skulle prøve det”, forandre litt på ting. Men det er jo for det at gruppa stolte så mye på hverandre på en måte. Vi har gjort så mye på nettet fra før.”

”Men dere la opp litt i forhold til hvordan vi skulle se også, ikke sant. Ja, i forhold til hva som var styrken og sånt noe. Og da måtte du på en måte konsentrere deg litt for å lese og sette deg inn i hvordan den andre tenker, og virkelig gi den tilbakemeldinga. Og da er det veldig godt å bli sett og lest.”

Om å dele erfaringer

*”Det er jo veldig personlig det vi har lagt frem....
Du byr jo veldig mye på deg selv i forhold til
hvordan du tenker og er. Ja, du kommer jo veldig
tett innpå hverandre.”*

*”Jeg syntes det var veldig spennende. Du hadde
nesten ikke fri engang fordi du nesten reiste hjem
att med en gang for å lese og finne ut ”hva skjer
nå”. [latter] Så jeg syntes det var kjempeartig. Det
var spennende hver gang du var inne på It’s
Learning og så hva som ble skrive og samtidig
hva andre skrev om sine ting. Du måtte reflektere
mens du satt ved dataen og så hva andre skrev.”*

Om å få respons fra lærer

Jeg syntes det var veldig delt da. Jo, for på en måte: "Nå må dere jenter, det er bra det dere har skrevet. Det er bra sånn som dere tenker. Men...". Det er jo et men. [Arg] Og så er det jo dette men'et. Du må begynne å jobbe, ikke sant? Men så begynner du å tenke "jaja, hun vil jo noe med det der". Og da tenker jeg "det der skal vi fikse". Det er sånn jeg tenker da, at når læreren kommer inn så er det jo fordi "her bør dere jobbe mer" eller "her må dere inn og jobbe mer". Og da må vi jo på en måte vise at vi gjør det da. Bevise at vi finner de riktige kildene og på en måte, bruker hverandre aktivt da. For å nå det målet sammen. [flere krefter bekræftende]. Vi skal sammen gjøre det. Selv om det er individuelt, men samtidig skal jo alle sammen innom og å ha gjort den etiske refleksjonen da for eksempel.

Om å diskutere med hverandre før lærer gir respons

”Men for når vi sitter sånn og gir respons til hverandre så er vi kanskje litt ute og kjører alle sammen for vi er nok litt usikre alle. Noen er litt mer sikre da. Og så får vi lov til å kjøre oss noen runder og så kan det sitte en lærer å se. ”Å ja”, læreren leser jo tankene våres og ser hvor det bærer hen: ”Og la de da få dundre det på en stund, og så kommer jeg inn”. Og da/det husker vi. Når vi har kjørt oss litt fast så husker vi det. Vi går ikke en gang til på den blemma. ”

Tidsbruk for lærer

Dette sparer tid i gjennomføringen:

- God planlegging
- Viktig læreroppgave å tilrettelegge et opplegg med god struktur og forutsigbarhet (hva forventes av studentene? Hva kan forventes av lærer? Hva skal skje og når skal det skje?)
- Tydeliggjøre 1) hensikt 2) oppgave 3) respons

Referanser

- Løkensgard Hoel, T. (2003) "Dialogen i fleksibel læring" I: Fritze, Y. m.fl. (red.) (2003) Dialog og nærhet – IKT og undervisning. Kristiansand: Høyskoleforlaget
- Mattson, A. (2008). Flexibel utbildning i praktiken : en fallstudie av pedagogiska processer i en distansutbildning med en öppen design för samarbetslärande. Göteborg: Göteborgs Universitet
- Salmon, G. (2004). E-moderating: The Key to Teaching and Learning Online. Taylor & Francis Ltd. Second edition
- Salmon, G. (2006). E-tivities: The Key to Teaching and Learning Online. Taylor & Francis Ltd. Second edition